

סוף זמן קר"ש

עש"ק שמונת

9:05

עש"ק וארא 9:05

מאן דלא קרי קר"ש בעגותיה
בנדוי הוא כל הוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

ב"ה

מבני עינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת שמות

מכ"ס יומא לה. עד לו.

פרשת וארא

מכ"ס יומא לה. עד לט:

בריש מסי יומא גאון רואים כמה שמירה
היה צריך המביא שלא בלי ליד שומא, אף
בחינו מוסק המוקדם ביותר, ומכאן
כמה שמירה צריכים בשעה שיצאנו
ממקום הסמיא, וזה א"א רק בזה התורה
מדידי רבני שליט"א פסוקי מסי מנות

כ"ב טבת תש"ע

שמות

שנה י"ב גיליון י"ד (תצ"ה)

קדמא ואזלא

וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'. הנה הגנינות של התיבות וימררו את חייהם הם קדמא ואזלא. ונראה דבא לרמוז מה שאמרו חז"ל מפני מה לא היו ישראל במצרים אלא רדיו שנה וזו היא הגזירה היתה על ארבע מאות שנה, אלא דקדושי השעבוד השלים הזמן. וזה שבאו הטעמים קדמא ואזלא על המלות וימררו את חייהם, דבא להורות מפני מה קדמו ואזלו ממצרים קודם הזמן המוגבל, בגלל שמררו את חייהם בקושי השעבוד.

קול אליהו

אין כישוף שולט במים

יש להבין למה צוה דוקא שיטביעו אותם ולא שיהרגום במיתות אחרות. ונראה דהנה איתא בסנהדרין דף ס"ז דפעם קנה אחד חמור במצרים והביאו לביתו, וכשהלך להשקות את החמור מים, נחפץ החמור לרדף של עץ, כי באמת היה דף אלא שהמצרי עשו לחמור ע"י כישוף, וענן שאין הכישוף שולט במים, לכן כשנגע במים נחלף הכישוף והדף חזר לקדמותו. ומטעם זה צוה פרעה להשליכם לאיור, כי באם יחלף מצרי איזה חפץ לילדו ויתן זאת ליד השטרים כדי להציל את בנו האמיתי, או כבואם להמים יחזור לקדמותו ויראו כי רימה אותם, ויחזרו לביתו לקחת את הבן האמיתי.

אבהת יוחנן

שר ושופט

ויאמר מי שמך לאיש שר ושופט עלינו. יש לפרש כפל הלשון שר ושופט, דהנה מדרך העולם כי השופט אינו השר המוציא המשפט למעשה, כי יש שני אנשים, אחד שופט ואחד שוטר, זה שופט ומוציא הדין לאור, והשוטר יש בידו מקל חובלים לעשות דבר המשפט. ולכן כאשר ראו שמשם הוא השופט וגם הוא הרג בידיו את המצרי, אמר מי שמך לאיש שר ושופט עלינו, שאתה קובע ואומר שאני בבחינת רשע, וגם הלהרגני אתה אומר בשם המפורש כאשר הרגת את המצרי, והיתכן שאתה נושא שני תפקידים בחדא מחתא, תפקיד "שר ושופט".

שר על התורה

אין שלטון ביום המות

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים וגו'. וברשי"י נצטרע. וקשה, דלמא מת ממש. ונראה עפ"י דאיתא במדרש פרשת ויחי, דבכל פעם כתיב והמלך דוד, כיון שנטה למות שלטון ויקרבו ימי דוד למות ואלו כתיב מלך, משום דאין שלטון ביום המות. ובוה יובן הרש"י, דאי אפשר לומר דהפירוש וימת מלך מצרים הוא שמת ממש, דאי"כ למה כתיב מלך והלא אין שלטון ביום המות, ובע"כ הכוונה שצטרע ובאמת היה חי ושליט.

תוכחה התורה

אשפתותיה דמשה

ובני ישראל פרו כו' ותמלא הארץ אותם (א ו.ז). [יש לפרש] על דרך שפירוש מאמרם ז"ל (תיקו"ז קיד). שאשפתותיה דמשה בכל דרא, איינו בכללות הדור, שכל אחד יש בו קצת מבחינת משה. והיה כוונת הכתוב שלפניו שקאי אלמעלה, וימת יוסף וכל אחיו כו' שהם היו הצדיקים האמתיים והגדולים, ואמר הכתוב אף שמתו כל הדור עם

כל זה התפשטו אחר כך בדור שלאחריהם בכללות הדור, בכל אחד קצת מבחינת נשמתם. והיה ובני ישראל פרו כו' שנתרבו הרבה, ותמלא הארץ אותם, תיבת אותם קאי על יוסף ואחיו המזכירים למעלה, שעבשו חזרה ונתמלאה הארץ מהם, כי אתפשטותם היתה בכללות הדור כנ"ל.

אמר נעים

מחשבה רעה אצל עכו"ם

איתא במדרש ילקוט (פ' בשלח) עה"פ וירא ישראל את הדי הגדולה, בשעה שבקש הקב"ה להטביע את מצרים, עמד עווא שר של מצרים לפני הקב"ה ואמר לפניו וברשי"י נקראת צדיק וישר וכו', למה אתה רוצה להטביע מצרים, כלום הטביעו בני מנצח או הרגו מהם, וצ"ב דאין החציף לטעון לפני הקב"ה טענה מוויפית כי"כ שלא הטביעו המצרים את בני ישראל כלל.

ונראה ביאור הענין עפ"י"ד במד"ר פ' ויחי (פצ"ז סי' ה')

ששים רבוא תינוקות הושלכו לאיור ועלו בזכותו של משה, ובפרדרי"א (פ' מ"ב) איתא שכל הילדים שהושלכו לאיור לא מתו, אלא היאור פלט אותם למדבר, ולפי זה יובן מה שטען עווא שר של מצרים כלום הטביעו אחד מהם, כי באמת לא עלתה בידם את אשר זממו ולא נטבע אף אחד מישראל וכולם עלו מן היאור וניצולו בדרך נס, אמנם קי"ל דבעכו"ם מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה ע"כ נענשו אף על המחשבה, כמ"ש בת"א עה"פ בדבר אשר דוד עליהם, בפתגמא די חשיבו מצראי למידן ית ישראל בי דינינו, ואף שלא עלה בידם להשלים בפועל המעשה, והטעם כי סיבת המניעה לא היה מצרים, אלא שהבחינת הציל את ישראל בדרך נס, אבל ברעונם של המצרים היו להטביעם ולהרגם, ע"כ נחשבת המניעה לגביהם כאונס וכמאן דלא עביד ונענשו על המחשבה כמעשה.

דברי יואל

נשאר כוח השפעתם

ברשי"י איתא, אף על פי שמנאן בחייהן בשמותן חזר ומנאן במיתתן, להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם. ונראה לומר בטעם הדבר שנמשלו שבטי יה לכוכבים, כי מבואר בדברי חז"ל שחב הקדושה של השבטים הקדושים היא שעמדה לבני ישראל במצרים להחזיק מעמד בגלותם לכל יושקעו בטומאת ארץ מצרים, ועל דרך שאמרו במדרש (ויק"י פ"ב ס"ה) בזכות יוסף שנידר עצמו מן העריות נגדרו כל האנשים. והנה אף על פי שנשתתרו בני ישראל במצרים רבות בשנים לאחר הסתלקותם של השבטים, מכל מקום היתה כח השפעת קדושתם על ישראל אף לאחר מיתתם, ומטעם זה נמשלו לכוכבים, כי הכוכבים על ביום כשאננם נראים ונעלמו מעיני כל חי, הרי הם נמצאים בעולם, וכוחם חזק והשפעתם מרובה בעולם, שהרי כל תקופות השנה ותהלוכות העולם משתנים לפי הילוך הכוכבים והמזלות, ובבחינה זו היתה מעלתם של שבטי יה, כי אף לאחר שנתלקו מן העולם, נשאר כח השפעתם חזק להגין על קדושתם של ישראל בארץ מצרים.

ברך משה

מעייני השבוע

ביאור ענין שילדו ישראל ששה בכרס אחד

הנה בפסוק (שמות א', ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם, וברשי"י כתב בשם המדרש שהיו יולדות ששה בכרס אחד, והנה למדו זה ממדרש הפסוקים הנה כתב בבבלי ששה ידשו ו' תיבות פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, הן ששה כנגד ששה יולדות בכרס אחד, ובספר הזוהר כתב לימוד מהפסוק בשינוי קצת פרו וישרצו וירבו ויעצמו הרי ארבע, במאד מאד חמשה, ותמלא הארץ אתם ששה, והראשית כתב ששה רב סעדיה גאון דזבני ישראל פרו וישרצו ועלה גימ' ששה בכרס אחד (עם הסלל) ובגור ארי' כתב ויל ששהכתוב אומר וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, והם היו משעבדים בהם ו' ימים בלא הפסק כי השבת היו מקיימים ומשמרים במצרים כדאמרין במדרש וכו', ומפני שעשו ו' ימים מלאכה בלי הפסק היו יולדות ששה בכרס אחד, ועוד יל שרצה לרמוז הקב"ה לכל אחד במנין שהיו כשיצאו ממצרים דהיינו שש מאות אלף.

והנה רש"י כתב שהיו יולדות ששה בכרס אחד על תיבת וישרצו, ודאוי להבין על מה ולמה דרשו מתיבת וישרצו, כפי היה לו לפרש אתחילת הלשון אפרו או אסופו במאד מאד. הנה נחלת יעקב ויעקב מפרשים כאן כתבו, דאיתא במד' בילקוט בשם הפסיקתא לגדול שבשרצים אתה מדמה אותן אדא, עכברא ילדה שיתא, ונראין דבריו מדרש הרב (רש"י) מלת וישרצו משמע, דמלת וישרצו לחוד הוא דמפיך לה דבחר הרב בואת הסברא היינו משום דהכתוב הפסיק במלת וישרצו לחודיך עסקי הדריה היתה גדול שבשרצים. והט"ז בדברי יוד כתב והא דנקט רש"י לשון וישרצו ולא לשון פרו מפני שאינו מיותר הדיתור מתחיל מן וישרצו, ואית אי' נימא רק תמשה (דהיינו שילדו רק תמשה בכרס אחד) דאין יותר רק תמשה (תיבות), ויל מדהא לדרשה הא נמי לדרשה (דהיינו מדיתיבות האחרות לדרשה אתי תיבות פרו ג"כ לדרשה אתי).

ובענין הולדת ששה בכרס אחד כתב במדרש רבה ויא שילדו י"ב בכרס אחד, דכתיב פרו שנים, וישרצו שנים, וירבו שנים ויעצמו שנים, במאד מאד שנים, ותמלא הארץ אתם שנים, הרי י"ב, ויעצמו י"א ששים בכרס אחד, ואל תתמה שהרי עקרב שהוא מן השרצים יולדות ששים. ובילקוט מעם לועז הוסיף על המדרש דלכן אמר וישרצו כי היו דומים לשרצים שילדו הרבה בבת אחת, ובגור ארי' אתר שכתב שילדו ו' בכרס ו' משום שהיו משועבדים ו' ימי המעשה ברציפות כיל'. הוסיף דלמד' שילדו ס' בכרס א' ס"ל כיון דכתבו כאשר יענו כן ירבה וכן נל גל יום ויום מן ימי המעשה יום א' למעט ריבוי בנים, כי מספר ו' יענו כן ירבה וכן יפרוץ כי אלו מענים יום א' למעט תולדות היה הקב"ה מרבה התולדות דהיינו ו' בנים כענין. היו ו' ימים היה ס' בנים כל יום בו ריבוי של ו' בנים, ועוד כיון דכתיב כאשר יענו כן ירבה אין שייך שיהיה נגד כל יום בן אחד שאיך מה נתן להם נגד יום הראשון דהא בלאו הכי כל אשה יולדת בן א' לכך כתיב כאשר יענו כן ירבה והריבוי הוא עשרה, ונגד כל יום היה להם ו' בנים.

והוסיף עוד לביאר בענין זה וכתב שדור הזה היו מולידים ו' בכרס אחד להשלים מספר שש מאות אלף של ישראל וכו', ומספר שש הוא ראוי לישראל וכו', ולמד' ששים ס"ל שילדו ששים מפני כי מנין ישראל ששים רבוא ומנין ישראל היה מיוסד על מספר ששים לכך היו יולדות ששים בכרס ו' וראוי שיהיה הפרט דומה לכלל כי כלל שלהם ס' רבוא ופרט שלהם ס', ולמד' ששה היה הפרט דומה לכלל, הכלל שש מאות אלף והפרט ששה. כתב באבן עזרא ואני דרתי ו' בנים שילדה אשה אחת, והרופאים נותנים טעם עד שבעה יגיעו בכרס א'.

וביפה תואר על המדרש רבה כתב בשם הרופא ו' זכריה ברופא א' מוסר כי ראה אשה אחת שילדה כ' ילדים בד' פגמים וכולם חיו, וכן ראה אשה שהפילה בכרס א' ששים צרות מצהירות בצורות אדם, אבל הפלא היה שאיך כן כלולם, וכתבו החסידים ולדעתו אין צורך לכל זה כי מה שאמרו ששה בכרס אחד אין כוונתם שיהיה כן למידי בכל זמן שהיו גם השרצים אינם מולידים תמיד בשוה רק לפעמים ג' ולפעמים ג' ומספר האחרון הוא ששה וכן אמרו דל תרין אמוראי חד אמר לגדול שבשרצים אתה מדמה אותן הוא עכבר וילדה שיתא ואם עכבר יולדת שיתא לאו דוקא אלא שיתא הוא המספר האחרון ולפעמים פחות כמו כן היה בישראל, ואם היה בטבע העכבר שמתמיד תוליד ששה כל זמן וזמן שוה לא פחות ולא יותר אותה טבע החיים ג"כ בהם בעת הזאת ואין כאן מקום לתמוה.

רבי משה מסאווראן זי"ע, היה לו מדריגה טרם
התחיל לעשות קידוש בליל שבי"ק היה כלות הנפש
ממש. (אוצר ישראל)

יראת חטא

רבינו היה "עמוד היראה", ידוע שלא ראה אשה
מימיו, וכשפי"א באתה אשה לחדרו וראה אותה נכנסת
לחדרו, התחיל לברוח לחדר אחר, ואח"כ חדר לפניו חדר
וסגר הדלת בעדו, ומרוב בהלה הוכה ראשו בכותל עד זוב
דם, וכששאלוהו מפני מה ירא רבינו מהרהור אשה יותר
מכל אדם; השיב "תדעו נאמנה שאין אני מתיירא
מהרהור בשום אופן, רק אני מתיירא מאזהרת חז"ל
שאסרו להסתכל באשה", גם העיד על עצמו שלא נהנה
אפילו באצבע קטנה. (ליקוטי שושנים)

איש הי' אחד בסאווראן ושמו ר' פישל בערנשטיין
ז"ל ולא נפק בושי"ק שנים רבות אחר שבקש והפציר
מרבו הקי' ומשאר צדיקי דורו שיעתירו בעדו ולא נושע.
ויהי היום ורבי משה צבי מסאווראן נכנס לביהמ"ד.

נגש אל רבי פינחס ינימסקי שהיה מחסידיו,
באמרו פינחסיל: זקוק אני לסכום כסף גדול
סכום של מאה וחמישים רובל, עבור חתן וכלה
יתום ויתומה. לי את תמצא לי את הסכום,
מבטיחך אני בן זכר. האברך שרק חצי שנה
עברה מנישואיו השתומם מדברי הרבי, בכל
זאת האמין שאם הרבי פנה לו כדי לחוש לעזרתו
ולהשתדל להמציא את הסכום המבוקש. אמנם
לא היה לו כסף ובפרט סכום כזה, אך חותנו
היה עשיר גדול והוא אשר פרנס את חתנו,
מהורהר בדברי רבו פנה והלך לבית חותנו,
למרות שהבטיח לבקש ממנו את הסכום הנקוב
ע"י הרבי, ויהי כשמוע חותנו את דברי חתנו
הצעיר פנה אל חתנו חבר רק חצי שנה עברה
מיום נישואיו ואתה חבר דואג לילדים, בן כה
וכה התבטש האברך לומר לביהמ"ד.

הרבי מסאווראן, שנכנס כמה פעמים
לביהמ"ד וראה שרבי פינחסיל טרם חזר פנה אל
רבי פישלע אני רואה שפינחסיל אינו מחזיר לי
תשובה וידוע אני שאתה בוודאי תסכים, יש
ביכלתי כעת להבטיח לך בן זכר, אך בתנאי
שתתן לי מאה וחמישים רובל. וודאי פרצה
התשובה מפיו של רבי פישלע ועוד טרם הספיק
הרבי לגמור את דבריו המציא את הסכום
המבוקש ומסרו לרבי, עברו כמה חדשים מאז
הבטחת הרבי, ובינתיים אינו רואה סימן
לישועתו, נכנס אל הרבי עם פתקא ומזכירו את
הבטחתו, כן פונה אליו הרבי: זוכר אני היטב
את הבטחתי, אך רואה אני כאן בחו"ל אי אתה זוכה
לבנים, רק בארץ ישראל תזכו לקיום הבטחתי הולדת בן
זכר, ותזכו לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים ותרשו
ממנו הרבה נחת.

למרות הקשיים המרובים שליוותה את הנסיעה
לארץ ישראל בימים הבאים, לא היתה לרבי פישלע
ווגותו הנסיעה קשה, ובלבד לזכות בן, בהבטחת הרבי.
רבי פישלע מחר לחסל את עסקיו ולסדר את העניינים
הקשורים לנסיעתם לארץ ישראל. בגמרם את הכנותיהם
לנסיעה, נכנסו לרבי לקבל ברכת פרידתו. ביום בו עמדו
רבי פישלע וזו לנסוע, קיימו מסיבת פרידה בביהמ"ד לכל
מכיריהם ולכל החסידים והרבי בראשם כי הר"י לא דבר
קטן היתה הנסיעה לארץ ישראל בימים ההם, באותה
מעמד היה בחור אחד מחסידי הרבי שנפשו חשקה מאוד
לנסוע לארץ ישראל, ובראותו את רבי פישלע נוסע, גברו
עליו געגועיו לא"י, והתחיל להפציר ברבי, שיתן את
הסכמתו לנסיעתו לא"י. לפלא כל הנוכחים, הסכים הרבי

היקולא דצדיקיא

הרה"ק ר' משה מסאווראן זללה"ה
נפטר כ"ה טבת שנת תקצ"ה לפ"ק

מיד ופנה אל רבי פישלע קח אותו לארץ ישראל על
חשבונך, וכי הוא יהיה לך לעזרה.

בהגיעם לארץ ישראל התישבו בכפר פקיעין, ואח"כ
העתיקו מושבים לעיר צפת, שם קנה רבי פישלע חצר
גדולה והשיב בה ת"ח עניים, עד מהרה יצא שמו
לתפארת בצדקתו הגדולה ובעשרו הרב, ואמנם אחרי זמן

הרה"ק ר' משה צבי מסאווראן ז"ע נולד לאביו להרה"ק רבי שמעון
שלמה זצ"ל המגיד מסאווראן.

הקים את ביתו ב"בזיו"ש (בזיו"ש לא נודע מי היתה) עם בתו של רבי דוד
הלוי מסטעפין.

למד תורה אצל הצדיקים הק' רבי לוי יצחק מבראד'יטשוב ז"ע, ורבי
ברוך כמעזיבו ז"ע.

עוד בהיותו צעיר לימים ידע את כל סדר נזיקין בעל פה, השתלם
בתורה ובחכמה עד שנתפרסם כגדול בנגלה ובנסתר, קדוש ומפורסם היה
ורבים וטובים הלכו לאורו איש אלקים נורא מאוד וחסידים מופלגים גדולי
תורה נתקבצו לבית מדרשו.

במשך תקופה מסוימת שימש כ"אב"ד בבארדיטשוב כממלא מקום
רבו, אח"כ עזב משם והתיישב בסאווראן.

באותה שנה שנסתלק פרצה מגפת החולי רע והפילה חללים רבים,
רבינו באהבתו העצומה לעמו עמד ואמר: "רבוש"ע! כתיב "ויעמוד בין
המתים ובין החיים ותעצר המגיפה" הנני עומד ומגלה לך דעתי והחלטתי
"בין המתים" היינו בין שאהיה מן המתים בחולי זה, "ובין החיים" ובין
כשאהיה מן החיים ונדע שאני מוכן ומזומן למסור נפשי עבורם, ועשה נא
למען שמך ולמען עמך ישראל לעצור את המגיפה", לא עברו ימים רבים
ורבינו חלה באותה מחלה ויגוע ויאסף אל עמיו, ומיד אח"כ נעצרה המגיפה.
מנ"כ בסאווראן, מדברי תורתו הוסיפו בליקוטי שושנים".

נסתלק במושב"ק שמות והרה"ק רבי ישראל מרוזשין ז"ע ישב עוד
בשולחנה הטוהר בסעודה שלישית של שב"ק בעת הסתלקותו, והתחיל
לומר תורה ע"פ "ומשה עלה אל האקלים" וסיים בדרך משל שהיה שני
שומרי העיר, וכשהיה האחד צועק היה השני עונה לעמותו בקול, אך
כשהאחד צועק ואין קול ואין עונה מהשני אזי נודע לו שהשומר השני הלך
ועבר ואיננו...

קצר של ישיבתם בארץ ישראל נושע רבי פישלע ולתקופת
שנה נולד להם בן זכר בשטומ"צ. ואנשי העיר קראו לה
"שרה אמנו", השמחה על הולדת הבן, לא היתה שמחה
פרטית, של רבי פישלע וזוגתו היא הקיפה את כל העיר,
כולם שמחו עמם, וידעו כולם כי הוא מברכת קדשו של
הרבי מסאווראן. ביום השמיני נכנס לביתו של אברהם
אבינו על ברכיו של ה"בית עין" מאוריווטש, וקראו שמו
שישראל "בנימין יהודה לייב". ויגדל הילד ויגמל והוא
נושא חן בעיני כל רואיו, היה יפה למראה וכן משך על
פניו, פקחות עצומה וכשרונות גאוניים, העידו עליו
שלגדולת נוצר, בהיותו בן שלוש שנים נכנס לחיידער
ללמוד תורה, ובו ביום הכינו הוריו סעודה דשנה לכל ילדי
הת"ת והמלמדים, והילד בנימין הולך וגדל ושמו נישא
בפיו כלם.

יום יום בא מלמדו לקחת אותו לחדר ובעבר מחזירו
לביתו, כי אין בנין כילדים אחרים, השגחה יתירה היתה
עליו, למרות שמתבעו ילד שקט ומסודר הי'. יום אחד
המלמד היה עסוק, ולכן ציווה לשני ללדים הברים, שילוו

את בנימין לביתו, תוך כדי הליכתם שחקו הילדים,
ואמר אחד אל השני נראה מי יכול לקפוץ מעל פי בור
מים פתוח, אחרי כמה קפיצות ובשעה שגם בנימין
ניסה את כוחו לקפוץ מעל פי הבור, החליק לתוך
הבור. שני הילדים נבהלו בהבינם את חומרת הדבר,
ובמיוחד שמדובר בבנימיןעקע בן הזקונים והיחסן,
מהרו במבוכתם לבתים מבלי לספר על המקרה, עברה
שעה הקבועה בה חוזר בנימין מהחיידער והוא טרם
הגיע, דאגה אמו.

הלכה לת"ת לחפשו ושלא מצאה אותו, רצה אל
בית המלמד, כששמע המלמד, שבנימין טרם חזר
לביתו התחיל גם הוא לדאוג, וירץ אל בית אחד
התלמידים שלוו את בנימין, הילד נבהל ונפחד לא רצה
לכתחילה לגלות, אך המלמד הצליח להוציא מפיו את
האמת המרה, תיכף מיד נתפשטה הידיעה בעיר ותהום
כל העיר. המון רב התאסף ליד הבור, בו נפל בנימין
ביניהם היה גם החבור מאומן, שהגיע עם רבי פישלע. והנה
נוצר במעמד פרידתו מאת הרבי מסאווראן ובדבריו,
ומגיע למסקנא, שכוונת דברי הרבי היו לרגע זו.

הכריז מיד על התנדבות לרדת לתוך בור,
ולמסור משם את בנימין.

חיש קשרוהו בחבל עבה מתחת לשחי, ואנשי
כוח החזיקו בחבלים ובלבד שיצליח למשוך את
בנימין מעומק הבור, ואמנם אחרי רגעים
הצליח להוציא מן הבור, אך רוח חיים אין
רואים בו מהכפיס את ראשו למטה להוציא ממנו
המים, גם רופא הבהילו למקום, כולם מנסים
להחיות את בנימין אך לשווא, עבודת ההצלה
נגמרה ללא הועיל וחשבוהו למת, אולם לא כך
חשבה אמו של בנימין אשת חיל אשר בטחונה
בה' ובעושי דברי הצדיקים, לא אבדה אף לרגע,
לקחה את בנימין לביתה, השכיבוהו במטותו
וכיסתה גופו בשמיכות חמות.

יצאה מן החדר בסגרה את הדלת אחריה פנתה
אל הנאספים ואמרה הצדיק מסאווראן הבטיח
לנו בן לעת זקנה, הבטיח גם שזוכה לגדלו לתורה,
לחופה ולמעשים טובים ולראות ממנו הרבה נחת,
כשם שנתקיימה ברכתו של אותו צדיק שילדנו
בן לזקונים, בטוחה אני בקיום המשך ברכתו,
שזוכה לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים,
היא רק סיימה דבריה וקול בכיו של בנימין פקע
מהחדר הסמוך לתדהמת כולם, אמו נכנסה
מיד לחדר בנה ואחרי הנאספים, כולם עמדו
נדהמים ממראה עיניהם, בראותם את בנימין
שוכב במטותו, נועץ בהם עיניו הפקוחות ובוכה חרישית, אמו הכינה
כוס חמים והגישה לו לשתות. לאט לאט חזר
בנימין לאיתנו.

חיש התפשטה השמועה בעיר שבנימין המת חי.
רבים שהיו באמצע הספדס וקוננם את מצב ההורים
השכולים, רצו לעבר ביתו של רבי פישלע לחוות בפלא
הגדול, והיגון שהיתה מנת חלקם של כל בני העיר,
נהפך לששון ולשמחה.

אחרי שחזר בנימין לאיתנו, חקר אותו אביו רבי
פישלע, שיספר לו כל הקורות אותו, ויאמר בנימין
שברגע שנפל לבור הופיע איש זקן ולו זקן לבן,
נטלו והושיבו על ברכיו והרגיעו, שעוד מעט יוציאוהו מן הבור,
וכך היה, אחרי תארו בפרוטרוט את דמות הזקן,
הכריז רבי פישלע: אכן הצדיק מסאווראן היה הזקן
שהציל את בנימין. ואכן נתקיימה ברכתו של הצדיק
בשלמות. (זכות האבות)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, איתא במדרש רבה (פ"ג ט"ז) ר' אחא אמר הטהרו, היך מה דתרגומו יונתן בן נחמי"ב (כח) ויאספו וגו' ויטהרו גם הלשכות. גם בתרגומו יונתן בן עוזיאל תירגם כן על האספו ואמר להום אדכו מסואבותא.

ויתבאר על פי דברי מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' שלח עמוד תל"א) לפרש מה שדרשו חז"ל (סנהדרין קפ). דדור המבול לא נחתם גזר דינם אלא על הגול. והקשו המפרשים דמקרא מלא כתיב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, הרי שבעבור חטאם בעריות גזרוה עליהם כליה ולא בעבור הגול. אך ביאור הענין על פי מה שאמרו חז"ל (ברכות לה:) כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל, וביאר המהרש"א בח"א כי הברכות מוודיין שפע הברכה מלמעלה על הפירות שמברכים עליהן, ובאינו מברך על דבר הנהנה הוא מפריד ומשחית שפע הקדושה והברכה לנסת ישראל מאביהם שבשמים, עכ"ל. המורם מדבריו כי הממעט שפע הברכה מן העולם על ידי חטאיו נקרא גזול, והנה כתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' מקץ) כי על ידי הפגם ברית נתמעט שפע הפרנסה לבני ישראל, ע"ש. ולזה לא נחתם גזר דינם אלא על הגול, דלפי שחטאו בעריות גרמו בכך להשחית וקלקל השפעת הקדושה, ובוזה חטאו גם בגול, עכ"ל.

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת ויחי שנת תש"ע לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם, אין לדורותם אלא לדור הם כו', הם מגול תם מגילוי עריות הם משפיות דמים. והנה מצות ציצית הוא סגולה ושמירה שלא יבאו לידי חטא, וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ומבוואר כן בגמרא (מנחות מד:), ועל כן על ידי מצות ציצית הוא דור תם מן הגול, שאין החיצונים יכולים לגזול ולחטוף המצות ומעש"ט.

ובענין כמה רחוקים אנו ממדרגה זו להיות תם מן הגול, כי החיצונים באים וחוטפים המצות ומעש"ט, ובכניסתו ימי השוכב"ם אימה ופחד יאחזנו, לבי יודע מרת נפשו באיזה מצב הוא נמצא, כל אחד יודע מצבו הקשה, מה שחטא ומה שצריך לתקן, הי תורה והי מצות דמגנו עלן, אולם מצאתי נוחם בדברי הערוגת הבשם (פ' טז) שכתב עצה שלא ילטו החיצונים על המצות ומעש"ט, להשתלל לעשות מצותיו בצבור, כגון להתפלל עם הציבור וללמוד בצבור, דכתיב (שמות כ כא) בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך, וכל בי עשרה שכניתא שריא (סנהדרין טז), וממילא הם נדחים משם, עכ"ד והוא חידוש גדול. ומעתה יש לנו עצה נכונה שיתאספו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לאמירת תהלים בצבור, ולהשתלל בצבור, לעסוק בתורה בצבור, ואינו דומה מועטין העושים את המצוה למרובין העושים את המצוה, כי בצבור אין החיצונים יכולים לחטוף המצוה. **ומצאתי** סמוכין לדבריו בגמרא מפורשת, במס' מכות (דף י.) רב אשי אמר כל האהוב ללמוד בהמון לו תבואה, ופירש"י בהמון, עם חברים רבים. והרמז בזה כי מי שאהוב ללמוד תורה בצבור, לו תבואה, היינו מצות ומעש"ט שלו, שאין החיצונים חוטפים אותו.

ולדלן שם בגמרא והיינו דא"ר יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב (ירמיה ג' ז') חרב אל הברים ונאולו, חרב על צוארי שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד, ופי' בנועם מגדים (פ' אמור) שיושבים ועוסקים בתורה בד בבד, בלא זיווגא דשכניתא, ע"ש. ולפי דרכינו הכוונה כי העוסק בתורה בצבור, כל בי עשרה שכתב בתורה ואין החיצונים יכולים להחטוף המצות, ולזה עוסק בתורה בד בבד, הוא בלא זיווגא דשכניתא, שאינו זוכה להשראת השכינה, ומי יאמר זכיתי לבי שחרתי מעש, ועלול שהחיצונים יחטפו מצות ח"ו.

ובזה יתבאר הכתוב ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, כי יעקב אבינו היה מוצר ודואג בעד בני ישראל עד סוף כל הדורות שהמצות ומעש"ט יתקיימו בידם, ורצה יעקב אבינו לחזק לבות בני ישראל בעקבתא דמשיחא כאשר מתגבר כח היצר להכשיל את בני ישראל ח"ו, ובפרט במדינה זו שגלגלו שהוא מדינה טמאה מלא זימה וזוהמא כמעשה ארץ מצרים ערות הארץ, ולכן פתח ואמר האספו, שיתאספו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לעסוק בתורה ובתפלה בצבור, לשפוך שיח באמירת תהלים ברבים, כמנהג ישראל קדושים להתאסף בשבועות הללו לאמירת תהלים ולהרבות בתפלה ותחנונים, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, כי באחרית הימים לא יהיה עצה אחרת אלא תורה ותפלה בצבור, ובאופן כזה לא יהיה להחיצונים שליטה לחטוף המצות.

עוד יתבאר בדרך זה בהקדם מה דאיתא בבוה"ק (יחי דף רט:) שאין מועיל תשובה על חטא זה ר"ל, אמנם במקור"א (ויקרא דף ריד:) מבואר שגם על חטא זה מדברי תשובה אין צריך תיבתא סגי, ומרן דו"ז זללה"ה הדבירי יואל בפרשתן (עמוד תקט) יצא לחלק דיש ב' אופני תשובה, וכמבואר בגמרא (יומא פ:) דתשובה מאהבה וזדונות נעשות

כזכית ותשובה מיראה וזדונות נעשות כשגגות, והנה סתם תשובה הוא מיראה, ואפשר שעל זה אמרו בבוה"ק שאינו מועיל לחטא זה, מה שאין כן בתשובה מאהבה אפשר דמהני גם על חטא זה. אמנם לפי זה נפל פיתא כבירי, כי רחוקים אנחנו מאד מבחינת תשובה מאהבה שהוא למעלה מדרך הטבע, וצריך יגיעה רבה להגיע למדרגה זו שלא יכונו רק לאהבת הקב"ה ולא לאהבת עצמו כלל, וראיתי בני עליה והמה מועטים, ומי הוא זה אשר יכול להגיע למדרגה גבוה כזה לעשות תשובה מאהבה, ואם כן איך יועיל לנו תשובה על חטא זה. אכן יש לומר על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' האינו) דתשובות הרבים אף אם הוא מיראה מקבלו השי"ת ומחשיבו לתשובה מאהבה, וזדונות נעשות כזכיות, והוכיח כן מקרא (הושע יד ט) ארפא משונעת אוהבם נדבה, ע"ש. על כל פנים יש מציאות לעשות תשובה מאהבה, כאשר בני ישראל מתאספים יחד, וכל ביה עשרה שכניתא שריא (סנהדרין טז), הקב"ה מרחם עלינו ומקבל תשובתנו בבחינת תשובה מאהבה, וימים אלו מסוגלים להשיב על חטא זה, ועל כן נכון שיתאספו בני ישראל יחד בבתי כנסיות ובתי מדרשות להרבות בתורה ובדברי תוכחה ובתפלות ותחנונים לפני הקב"ה, ויהיה תשובת הרבים, אולי יחוס השי"ת ויקבל תשובת עמו ישראל, עכ"ל. (ועיין בייטב פנים תוכחת מוסר ויקרא)

והנה כתב בבני יששכר (שבתות מאמר ט אות ד) על הא דאמרו חז"ל (תענית ה:) יעקב אבינו לא מת, דכתיב (שמות כ ה) פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשובאי ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי, הנה הצדיק ההווה בעולם זכותו עומדת לבנו ולכן בנו עד אלפים דורות, ממילא בכל דור דודו נתמעט הזכות כל מה שיתרחק הדור מן הצדיק הנפטר, אבל ביעקב לא נאמרה מיתה בתורה, להורות שכל דור דודו נקרא יעקב אבינו, דהלא התבאר שחאדם נפטר מן העולם ומישה בניו אחריזי לברכה, הלא כמזכיר אותו בכל פעם שבינו אבינו וכשמגיע זמן הבנים לאסוף לגן עדן, אז נפטר שם אבינו מן הזקן, כי אין בעולם מי שינכה להזקן בשם אב, רק בהזכיר שמו ינחמו זקנינו, ואכן ברור אחר דור, וזה שאמרו יעקב אבינו לא מת, ר"ל כינוי אבינו לא מת אצל יעקב ויכולין אנתנו לכנותו בשם אבינו בכל דור דודו, ולא נתמעט זכותו באריכות הדורות והשתלשלותם בדור אחר דור, רק המיד זכותו עומדת לנו בשלימות כמו בדור הראשון של הצדיק, עכ"ל.

ובזה יתבאר הכתוב ויקרא יעקב אל בניו, יעקב אבינו קורא אלינו, כי אנתנו בניו והוא נקרא אבינו עד דורינו אלה, יעקב אבינו קורא אל בניו לחזק אותנו באחרית הימים עקבתא דמשיחא כאשר כח היצר מתגבר עד מאד, ויאמר האספו, ויאספו לעשות תשובה ברבים, ובאופן כזה הטהרו, כי על ידי תשובת הרבים יכולים לטהר את הגשמה ולכנס אותה מכל תמימי החטא. ואלה הדברים מדבר יעקב אבינו אל כל אחד מישראל לא נפקד ממנו איש, שיתאספו בני ישראל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות להפשט בגועשים ולהתעורר לעשות תשובה ברבים, וכת הרבים גדול מה שגדל על ידי זה יתפסו הזדונות לזכיות, ועל ידי זה יזכה כל אחד לטהר עצמו מחטאים עוונות ופשעים.

ובפרסם עלינו ימי השוכב"ם, הפרשיות שקורין בו מגלות ישראל וגאולתן, שבני ישראל היו בגלות מצרים והקב"ה ריחם עליהם והוציאם מתוך הטומאה, בני ישראל היו במצב קשה במ"ש שערי טומאה, ועם כל זה הוציאם השי"ת וריחם על בני ישראל, כל אחד להשיג זה אל לבו, ולהתחזק בוה שבאיזה מצב שיהיה יכול כל אחד לעשות תשובה, ועל כל העונות מועיל תשובה, על ידי תשובת הרבים, להתאסף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשפוך שיח לבבינו לפני הקב"ה ולבקש מלפניו אנא שא נא פשע עברך וחסאתם, על כל מה שחטאנו בדיבור במעשה ובמחשבה, לשוב מעומקא דלבא בהרהורי תשובה אמיתית, בחרטה על העבר וקבלה טובה על הלבא, שקיבלו מהיום והלאה להגשיר על עצמו ולעשות גדרים וסייגים בשמירת עינים וטהרת המחשבה, ועל הפה.

והשי"ת יעזור ויקבל תשובת בני ישראל, בשובה ונחת תשובתן, ונוכח להתעורר ולתקן מה שחטאו בעבר, ולהגשיר על העתיד, והשי"ת יעזור שנוכח להתרוממות קרן התורה וישראל והתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

ולענין יש להוסיף ולהרחיב עוד הענין, כי ענין הגול לאו דוקא על שפע הפרנסה, על פי מה שכתבו חכמי האמת והעתיקן הבאר היטב בשלחן ערוך (ארי"ח סימן תקע"א סק"א) שכל המצוות ומעשים טובים שאדם עושה, ותורה שלומד בעודו רשע ומלוכלך בחטא, טורפין הסטרא אחרא מפניו, ומוסיף וכו' בקליפות, עד שחזור בתשובה ומצויאן מהקליפה, והרה"ק מהרצ"א זללה"ה האריך בזה טובא בהקדמת ספרו דרך פיקודין, וזה לשון קדשו, אמר הנביא (ירמיה ד' א) נירו לכם ניר ואל תורעו אל הקוצים, כמו שהזכיר קדם שמתקן את האדמה ומסלקה מאבני גנף והקוצים, הנה עמלו לרוב המקלל את התבואה הנורעת, ואדרבה נתן כוח יותר בהקוצים שיסתכבו וירבו ויגדילו, כמו כן בעניני תורה ותפילה ומצוות אשר יעשה אותם האדם בעודו רשע ונסכ"ח בקוצים ואבני גנף מהקליפות וטורפין בישיין, נתן ח"ו כח בהם, ולכן צריך לעשות תשובה טרום יבוא לקיים תורה ומצוות, עכ"ל.

ועל פי זה יל"פ מה שנאמר בחטא הקדמון (בראשית ג ו) ותפקתנה עיני שניהם וירעו כי ערומים הם, כי מבואר בספח"ק שבכל מצוה שהאדם מקיים עושה עצמו לבוש לנשמתו, ועל כן אחד כל המצוות וירעו כי ערומים הם מן המצוות, שחטא מן המצוות ומעש"ט.

והנה כתב בסידורו של שבת (ח"ב דרוש ד"פ) בפירוש מאמ"כ (במדרש ה') ואיש את קדשו לו יהיו, על פי מה שכתב בחובת הלבבות (שער הבחינה פ"א) דמה שאדם עושה מצוות ומעשים טובים היה הוא עושה בשל עצמו, אבל מה שפוסק בעניני גשמיים כאלו כעשה בשל אחרים, ואינו לו קנין עצמי, כי לא ירד אחריו כבודו ועוב לאחרים חילו, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ט) בשעת פטירתו של אדם אין מלוין אותו אל כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומגיאות אלא תורה ומעשים טובים, והוא ואיש את קדשו לו יהיו, היינו מיה שהאדם מתעסק בקדשים בתורה ומצוות ומעשים טובים, לו יהיה קנין עצמי, אבל עסקי חול אשר לא בקודש מהה, לשל אחרים יהיה נחשב בעיניו, עכ"ל.

אך כל זה הוא אם האדם שומר עצמו בקדושה ובטהרה, אבל אם חלילה אינם מתנהגים כרצון הבורא, והולכים אחר עצת היצר, הרי נבראים מזה מלאכים מחייתים שחוטפים כל המצוות ומעש"ט, הרכוש היקר של האדם, וחז"ל ימזו זה בלשונם שאמרו (בבא בתרא קסה.) רובם בגדו, דלכאורה אינו מובן וכי רוב העולם גזלנים, אמנם לדרכינו הכוונה בזה על גזילת המצות ומעש"ט, כי בעוה"ז רוב העולם גזולים מהם המצות ומעש"ט אשר עמלו בהם, כי מחמת החטאים החיצונים גזולים המצות ומעש"ט. והחי יאל לנו להבין בהתקרב ובה ימי השוכב"ם, להתעורר לתשובה ולהשיג אל הלב מה שחטאו, אך שלא השגיחו על העינים ועל המחשבה, ונכשלו ל"ע בעבירות קשים ומרים, והן הן הגורמים כי ערומים הם, שהחיצונים באים וחוטפים כל המצות ומעש"ט אשר עמלו בו.

ובדרך זה יל"פ מה דאיתא בתנא דבי אליהו (הובא בליקוט רמז תש"ו) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו

על חומותיך ירושלים

בס"ד

ביום א' שמות העעל"ט התקיים בויליאמסבורג יצ"ו מסיבה לטובת המוסד בית חינוך לבנות "חכמת לב" הידוע ומפרסמת לשם ולתהלה בבית הרה"ג רבי נפתלי הירצקא צוויבעל שליט"א ראה"כ תו"ד ד'סאטמאר ומרבני הוועד משמרת חומותיך ירושלים.

כידוע הרה"ג הראש הכולל שליט"א כבר נתמנה ע"י כ"ק מרן רבינו הגה"ק בעל ברך משה זי"ע לעסוק לטובת המוסדות הקדושים על טהרת הקודש, וסמך את ידיו עליו בעת אשר יסד המפעל "עזר הצלה", ומיותר להאריך כמה שכבר ידוע אצל אנ"ש עד כמה יקר וחביב היה המוסד הלזו בעיניו הק' שחזיק ואימץ בכל עת וזמן מנהל המוסד בגוף ובכומון.

תל"ית הצליחה המסיבה ברוב סיעתא דשמיא, ואנ"ש באו בהמוניהם לקחת חבל במצוה גדולה ויקרה כזו אשר לאו בכל יומא מתרחש.

*

זה היום עשה השם נגילה ונשמחה בו, על הבשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב. בשורה טובה הגיע מארה"ק שבקרוב ממש יגמרו א"ה הבנין המפואר "באר יואל" שע"י המוסד הקדוש "באר יצחק" לאחינו בני ישראל יוצאי מאראקא, המתנוסות לשם ולתפארת בעיר בית שבע לשמחות לב כל אנ"ש ובפרט הנדבנים החשובים שליט"א, ובעוה"ש"ית הגיע העת לפתוח שערי הבנין בשטומ"צ.

הבנין הנ"ל "באר יואל" הוקם ע"ש כ"ק מרן רבינו הקה"ט בעל דברי יואל זי"ע בנדבת לבם של אנ"ש נדבנים חשובים שליט"א שקנו זכותים חדרים ואבנים וכו' ותודה מיוחדת נתונה להאברך היקר ר' יואל גאטליעב הי"ו מקרית יואל שעסק ופעל בכל נימי נפשו לטובת המוסד הקדוש יה' השם עמו בכל דרכיו ויצליח בכל פעליו.

*

לשאלת הרבים! מידי שבוע בשבוע הולכים עסקני "וועד הצלת החינוך הטהור" בבתי המדרשים בויליאמסבורג וקרית יואל לקבץ נדבות הציבור. המומן הנקבץ נשלח בקביעות לידי הנהלת הוועד בארה"ק, וכבר זכינו לחזק בזה המערכה הקדושה בכמה אופנים.

שם העסקן בויליאמסבורג הוא האברך היקר מו"ה יחזקאל דוד ווייס נ"י, ובקרית יואל הוא האברך היקר מו"ה יואל ברי"מ פעלדמאן הי"ו, והאברך היקר מו"ה שמעון בהרגנ"ד שווארץ הי"ו.

מן הראוי שאנ"ש יתאמצו לנדב סכום נאה מידי שבוע בשבוע ובה להיות חד מהני גיבורי כח עושי דברו העומדים על משמרת הקודש בעיר ה' שמה.

*

אנ"ש תושבי בארא פארק מקדמים בברכה כבוד האי גברא רבה הרב הצדיק רבי שמעון אופק שליט"א הידוע ומפורסם בגודל מסירת נפשו לשם ולתורתו בהקמת המוסד הקדוש "באר יצחק" לאחינו בני ישראל יוצאי מאראקא המתנוססים לשם ולתפארת בעיר בית שבע. פרטים אודות המגביית קודש יתפרסמו א"ה בקרוב.

יהא בואו לברכה, להרמת קרן התורה ולהרחיב גבולי הקדושה.

*

בעירנו וויליאמסבורג הופיעו כעת הני שלוחי דרחמנא הרה"ח ר' אהרן דימאנד שליט"א ושותפו הרה"ח ר' יואל וואלערשטיין שליט"א לטובת בית חינוך לבנות עטרת ירושלים ת"ו. בבית חינוך הנ"ל מתחנכות לערך 400 תלמידות והכל על טהרת הקודש, שלפי המצב כהיום הזה המסירות נפש הוא עד אין לשער, והם נאבקים קשות על קיומם.

לאור הלחץ זה הדחק כבר נאלצו מנהלי המוסד לסגור תחת מנועל ובריה, רק הודות לעמלתו הקשה של כ"ק גאב"ד ירושלים שליט"א הצליחו שוב לפתוח שעריה, אבל הם בבחינתו מו"ס'י שבלוחות, וכפי הנראה כעת אין לה זכות קיום ר"ל.

רבי הוועד קוראים בזה לאנ"ש להושיט יד עזרה ולחזק ולאמץ את המנהלים החשובים שליט"א בגוף ובכומון.

ברכת מזל טוב

למע"כ ידידינו היקרים והחשובים אוהבי תורה ושוחררי

מו"ה בערל שטיין נ"י מו"ה שמואל זאנוויל כהנא נ"י

חבר הנהלת מבצר הכוללים

חבר הנהלת מבצר הכוללים

דרגל שמחת נשואי בנו למזל טוב

דרגל שמחת נשואי בתו למזל טוב

ואחרון אחרון חביב מע"כ ידידינו העובד בלי ליאות למען המדור "בשבילי הלכה"

מו"ה ישע"י שבתי בראך נ"י

מנהל האפיס מבצר הכוללים

דרגל שמחת נשואי בנו למזל טוב

דרגל שמחת נשואי בנו למזל טוב

ויה"ד שהזיווג יעלה יפה לתפארת המושפחה ברב שמחה ונחת.

בברכת: מערכת "בית ועד לחכמים"

צטצילי בלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

דין הדלקת האש ע"י ישראל

להציל מאיסור בישול עכו"ם (א)

(א) כבר נתבאר בדברינו בשבועות הקודמים שהאיסור של בישול עכו"ם או פת עכו"ם הוא דוקא כשהגוי מבשל בלא סיוע מישראל, אבל אם הישראל מסייע להבישול מותר, ועכשיו נתבאר מה נקרא סיוע לענין זה.

(ב) אם הגוי מדליק האש, ואח"כ בא הישראל ומנעו עליו הקדירה, לא הוי בישול עכו"ם והא הגוי אינו מבשל, דבעת שמדליק האש עדיין ליכא קדירה על האש, וע"כ מזה שמצוי ביום טוב שאם ליכא אש בבית שקורין לגוי להדליק האש או האט פלע"ט כדי לבשל יזרה הישראל שהקדירה לא יהי מונע על הגע"ו רענ"ש כשהגוי מדליק [שאו אסור משום בישול עכו"ם], אלא יסורנו משם, ובכה"ג ליכא איסור בישול עכו"ם ובג"ל, [ופשוט שאם הקדירה מבושל כבר אלא שנצטננה ורוצה להחממה, שבכה"ג לא שייך כלל איסור בישול עכו"ם ובכה"ג יכול הגוי להדליק האש אף שהקדירה מונע עליו].

(ג) וכן להיפך אם הישראל מדליק הגע"ו או התנור בבוקר, אף כשהגוי אופה ומבשל כל היום, מותר, דזה נקרא שהישראל מסייע להבישול, ואפילו אם הגוי הדליק האש וגם מבשל עליו כל היום, אם הישראל הגביה מדת האש אפילו במשהו, הוי מסייע להבישול שע"י מותר להתבשל ומותר [וכ"ש אם כבה האש וחזר והדליקו שאז הוי אש של ישראל].

(ד) אמנם עצה זו של הגדלת האש מועיל רק בגעו רעננט וכה"ג, אבל כלים המבשלים ע"י שמתחממים עם טערמאסטאט [כגון האט פלע"ט ותנור וכיו"ב] יש לומר שאינו מועיל הגדלת מדת החום אם כשעה שמגדילו ממילא זורם המימות, שבכה"ג אינו מוסיף לזרם המימות יותר, אלא גורם שיוסיף לזרם עזר איזה מינוטן ולא יכבה במהרה וזה לא הוי פעולה בכלל, ואינו מועיל להוציא מבישול עכו"ם, וע"כ בכה"ג יש לכבות הטערמאסטאט ולהזיז ולהדליק [אמנם בעת שהטערמאסטאט אינו פועל, מועיל בשמגדיל מדת החום שאז נדלק הטערמאסטאט ע"י פעולתו].

(ה) וכן אפילו אם הגוי הדליק האש, אם הדליקו מאש אחר שנדלק ע"י ישראל, יש סוכרים שמועיל. ויש לסמוך ע"י בדיעבד, ולפיכך מיני געו רעננטע"ם שבווער שם פיילאט תמיד, ומשם בא האש, אם הפיילאט נדלק בתחלה ע"י ישראל, יש להקל בדיעבד כשהגוי בישל מאכל על הגעו רעננט שהאש שתחת הקדירה הובא מאש של ישראל, אמנם לכתחלה לא יסמוך ע"י אלא יעשה פעולה בהאש תחת הקדירה ממש [ופשוט שאותו הגעו רעננטע"ם שאין להם גע"ו פיילאט, והיוני שאין שם אש כלל, אלא נדלק ע"י ספארק וכמו שהוא עפ"י רוב בימינו, לא שייך היתר זה כלל, שבכל פעם שמדליקים אש, נברא אש מחדש].

=====

(א) פשוט בשו"ע (ס' ק"יב סעיף ט' וס"י ק"יג סעיף ד' ועוד).

(ב) וכמו שהבאר עור א"ה דין דן בהל' יו"ט.

(ג) שדוקא כשמניח הקדירה "אחר" שכבר נדלק האש, הוי סיוע, אבל אם מניח הקדירה במקום שאין שם אש כלל אינו כלום (עפ"י ק"יג סעיף ר' ברמ"א ושר"ן סק"ח, שהולקין בענין אי מועיל כשהניח ישראל הקדירה על האש שאינו ראוי ללא לגמר בישול, והגוי הביא לידי נזר, להרמ"א מועיל לשר"ן אינו מועיל, אבל אם אין שם אש כלל פשוט דאינו מועיל ע"ש בש"ך, וכן מבואר בכמ"ק).

(ד) דכל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי שוב אין בו איסור בישול עכו"ם (שו"ע ס' ק"יג ס"ח) וכ"ש בכה"ג שנתבשל לגמרי, וכמו שהאריך בזה הגה"צ הדומ"ץ שליט"א (בשו"ת אב"י ש"ב - עדיין ככתב יד) להוכיח מכמה מקומות דלא צטננטן אין בו בישול עכו"ם אף שאסור בבישול בשבת, ודלא כוכרין יהודה (ח"א סוס"י ר"ג) שנפתק בזה.

(ה) לגבי פת עכו"ם בוראי מועיל הדלקת האש כמ"ש בשו"ע (ס' ק"יב סעיף ט') אבל לגבי בישול עכו"ם יש פלוגתא בין המחבר ורמ"א, לדעת המחבר (ס' ק"יג סעיף ד') אינו מועיל [שצריך דוקא שייסיע בהתבשיל ולא באש], וכן נוהגין בני ספרד, ולדעת הרמ"א מועיל אפילו הנתח קיסם בתוך האש, שמגדיל האש במשהו, והש"ך (בסק"י"ב) הסכים לרמ"א, וכ"כ הפת"ח (סק"י), אבל הט"ז (סוס"ק) כתב שאין להקל בזה אלא בבית ישראל, ובחכמת אדם (כלל ס"ו דין ח') פסק שכתחלה לא יקל בזה כלל אף בבית ישראל, ומפני הרוחק יש להקל אף בבית גוי ע"ש, ולמעשה כפי הנראה המנהג להקל בזה כדעת הרמ"א והש"ך, ובפתי בבית ישראל, (שגם הט"ז מקיל ובג"ל).

(ו) כנ"ל בהערה הקודמת - ופשוט שאם הגוי הניח הקדירה על האש והתחיל להתבשל, יכול הישראל ליקח פת ולהניח הקדירה, שזה מקרב הבישול ומועיל לכו"פ [אף להחממרים בהדלקת האש], וכמ"ש בשו"ע (ס' ק"יג סעיף ר').

(ז) נהג הרמ"א (ס' ק"יב סעיף ט') פסק שאם נופח בפיו על האש הוי כחיתוי, ומקורו ממהרי"ל, ושם מבואר הטעם משום דהוי כחו, ומכאן שם דאילו "גורם" לא מהני, ובגדול דירין יש לומר דאינו אפילו גורם, והא ע"י פעולתו אינו עושה שום פועלה, אלא שמונע שלא יכבה כ"כ במהרה, וזהו רק הסת המונע, ומאידך גיסא י"ל דהוי גורם דהא אח"כ כשהי' נדלק פעם שנית, ידלק באיזה סקנדעס מקודם, וזה הוי גורם, ולכתחלה ראי' יש לעשות באופן המועיל בוראי וכמו שנתבאר בפנים, שיכבה אותו ויחזור וידליקנו. ולפי התבאר שגורם אינו מועיל, א"כ לא מועיל אם מניח שבת זינעו שידליק האש אחר איה שעות, דזה נקרא גורם, אמנם המנהג יצחק (ח"ד ס' כ"ח אות ד') מקיל בזה ע"ש. וכבר העיר עליו בספר חלקת בנימין (ס' ק"יג בענינים ס"ק רפ"ג), וע"ש בשבט הלוי (ח"ט ס' קס"ד) מ"ש בזה.

(ח) מלשון הרמ"א (ס' ק"יג ס"ו) נראה שהרמ"א מקיל לכתחלה, וכ"כ להדיא באיסור היתר (שער מ"ג דין י"ג - שהווי המקור לדין זה) וכן מבואר בהרבה אחרונים.

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונינו בלי רשות כתב מהמערכת

הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950